

Rešerše

...hledáme dokumenty a informace

Martin Krčál

Co je rešerše?

- soupis záznamů dokumentů

x

- souhrn faktografických informací

- výběr dle věcných a formálních hledisek

- ❖ téma, jazyk, typ dokumentu, časové vymezení,...

- recherche (FRA) = vyhledávání, pátrání, výzkum, bádání

Dělení rešerše dle úplnosti

■ úplná

- ❖ všechny dostupné info a dokumenty, které odpovídá tématu rešeršního dotazu

■ výběrová

- ❖ výběr info a dokumentů
- ❖ dle zadání uživatele
- ❖ např. rešerše orientační – první rychlá orientace v dané problematice

Dělení rešerše dle druhů dokumentů

- druhově komplexní
  - ❖ zahrnuje všechny druhy dokumentů
- jednodruhová
  - ❖ pouze jeden druh dokumentu
  - ❖ např. pouze články
- vícedruhová
  - ❖ dva nebo více druhů dokumentů
  - ❖ např. články a normy

Dělení rešerše dle času

■ jednorázová

- ❖ k určitému datu

■ doplňková

- ❖ provede se doplňující rešerše, neděje se periodicky

■ průběžná

- ❖ nepřetržité sledování
- ❖ výsledky vydávány periodicky
- ❖ např. výstřižková služba knihoven

Dělení řešerší dle způsobu zpracování

■ ruční

- ❖ klasické řešerše bez PC

■ strojové

- ❖ prostřednictvím PC a automatizovaného řešeršního systému

■ kombinované

Co je potřeba promyslet???

- zdroje

- ❖ tištěné x elektronické

- druhy dokumentů

- ❖ články x knihy x ...

- časové vymezení

- jazykové vymezení

- geografické vymezení

- výstupy

- ❖ způsob uspořádání záznamů
- ❖ např. ABC (názvy, autor), chronologicky (asc, desc)

Metodika řešeršní činnosti

■ 3 fáze řešerše:

- ❖ příprava řešerše
- ❖ informační průzkum (vyhledávání)
- ❖ zpracování výsledků

Příprava řešerše

- formulace řešeršního požadavku
  - ❖ objednávka, pohovor s uživatelem
- analýza řešeršního požadavku
  - ❖ definice klíčových pojmů, vztahy
  - ❖ využití klasifikací a tezaurů
- volba zdroje či zdrojů informací
  - ❖ jeden osvědčený zdroj x více zdrojů
  - ❖ primární, sekundární, terciální
- volba řešeršní strategie
- neexistuje již hotová řešerše???
- **NE** ⇒ formulace řešeršního požadavku

Vyhledání = informační průzkum

- zjištění (ne)existence již hotové rešerše
- vyhledávání na vlastním pracovišti
  - ❖ vlastní zdroje a DB
  - ❖ knihy, slovníky, encyklopedie, soupisy
- rozšíření na jiné knihovny, zdroje,...

Volba řešeršní strategie

- strategie stavebních kamenů
  - ❖ kombinace výsledků vyhledávání pomocí AND
  - ❖ mění jedno z klíčových slov a jedno zůstává stejné
  - ❖ např.:
    - knihovní systémy AND Library 2.0*
    - knihovní systémy AND vyhledávání*
    - knihovní systémy AND fasety*

Volba rešeršní strategie

■ strategie rostoucí perly

- ❖ postupné rozšiřování dotazu a doplňování o další klíčová slova
- ❖ cílem získání více vhodných dokumentů
- ❖ mění jedno z klíčových slov a jedno zůstává stejné
- ❖ např.:

moderní knihovní systémy AND Library 2.0

pokud málo dokumentů - rozšíření:

knihovní systémy AND Library 2.0

Volba řešeršní strategie

■ Strategie osekávání

- ❖ zužování dotazu
- ❖ zpřesňování klíčových slov
- ❖ cíl: snížení konečného počtu záznamů
- ❖ např.:

(knihovní systémy AND Library 2.0) NOT fasetové vyhledávání

Jazyky v procesu vyhledávání

■ přirozený jazyk

- ❖ jazyk autorů, zadavatelů řešerše, zpracovatelů, ... → nepřesný, mnohoznačný

■ selekční jazyky

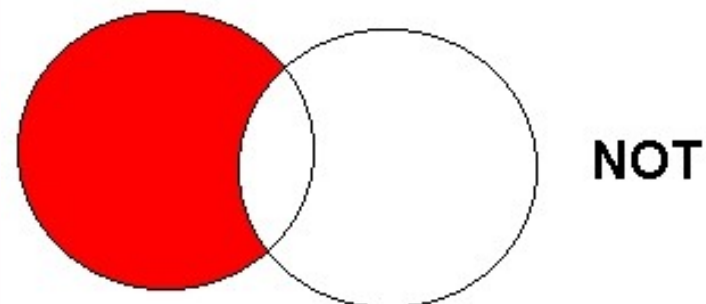
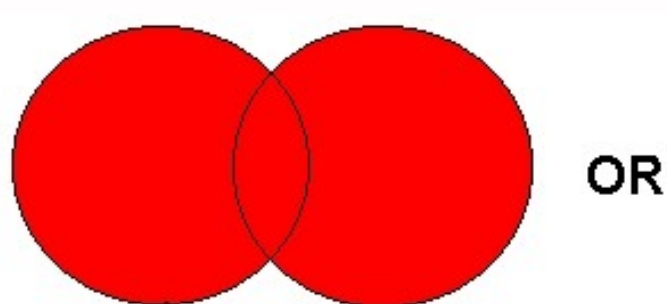
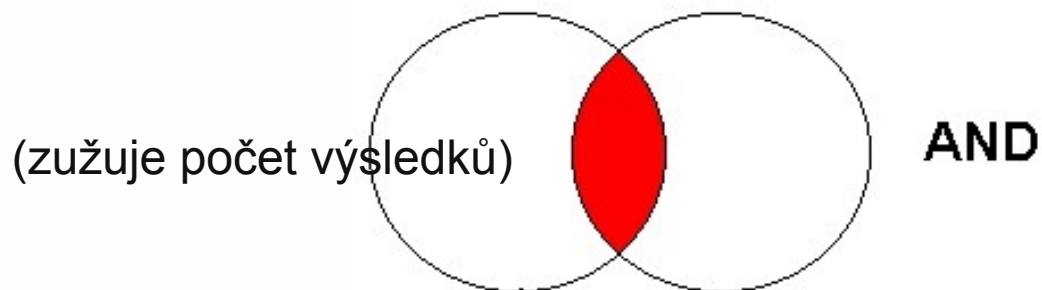
- ❖ pro organizaci dokumentů v systémech

■ dotazovací jazyky

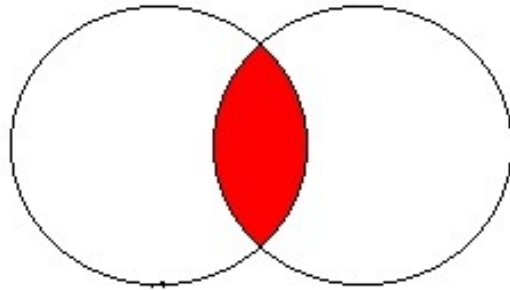
- ❖ pro zadání dotazu ve vyhledávacích systémech

Booleovské vyhledávání

- operátor **AND** – průnik, logický součin
- operátor **OR** – sjednocení, logický součet
- operátor **NOT** - logická negace

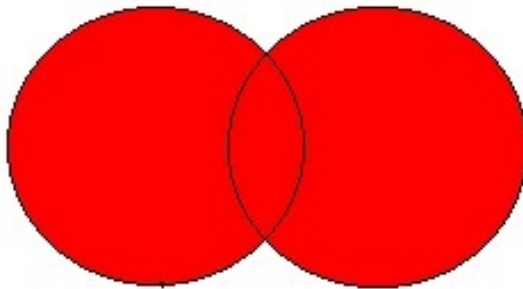

Jak fungují? - přiřadíte

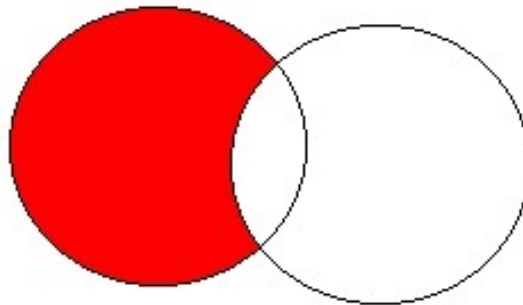
AND

rozšiřuje počet záznamů

OR

snižuje počet záznamů

NOT

Další operátory

- proximitní operátory

- ❖ near, n/4

- krácení termínů (truncation) *

- ❖ educat* najde educator, educated, education

- zástupné znaky (wild cards) ?

- ❖ educat?? najde educator, educated, nenajde education

- fráze

- ❖ „modern technology“

Negativní řešerše

- vyčerpáme všechny zdroje, ale...
- ...žádný záznam
- info pro zadavatele
  - ❖ o dané problematice nebylo nic publikováno
  - ❖ špatně formulované téma

Zpracování rešerše

- ČSN 01 0191. *Formální úprava jednorázových bibliografických soupisů*. 1980. 8 s.
- ČSN 01 0198. *Formální úprava rešerší*. 1973. 4 s.
- **obě normy nejsou platné**
- při úpravě výstupů se dále využívají

Struktura rešerše

■ povinné časti:

- ❖ titulní list
- ❖ analytický list
- ❖ základní část

■ volitelné časti

- ❖ rejstříky
- ❖ obsah

Titulní list

- výraz „Rešerše“
- upřesnění rešerše
  - ❖ druh dokumentu, časové a geografické vymezení
- u průběžné se uvádí, na kterou rešerši navazuje
- evidenční číslo rešerše
- název a adresa organizace
- MDT, případně jiná klasifikace, předmětová hesla, KW, descriptory

Titulní list

- název řešerše
  - ❖ co nejpřesněji vystihnout téma
- překlad názvu do jednoho světového jazyka - angličtina (nepovinné)
- jméno, příp. pracoviště a funkce zadavatele (nepovinné)
- datum vypracování řešerše
- počet záznamů řešerše
- jméno zpracovatele

Analytický list

= informace o zpracování rešerše

- druhy dokumentů
- časové vymezení
- jazykové vymezení (volitelné)
- geografické vymezení (volitelné)
- způsob uspořádání záznamů
  - ❖ např. ABC (názvy, autor), chronologicky (asc, desc)
- text dotazu rešerše od zadavatele (v)

Analytický list

- výčet a charakteristiky informačních pramenů použitých u řešení
- přehled použitých zkratk + význam
- další vysvětlivky, poznámky,...

Základní část

- soupis záznamů dokumentů
- dle citačních norem (stylů), požadavků uživatele, instituce,...
- lze rozšířit o anotace
- uložení zdrojového dokumentu
  - ❖ URL, knihovna,...
- stránky rešerše se číslují mimo titulní list

Jak jste vyhledávali?

- ukázka postupu rešerše:
  - ❖ http://www.ukb.muni.cz/kuk/animace/eiz/Reserse/reserse_praxe.html
- [další animace KUK](#)
- [Kurz Knihovny JČU](#)

Závěr

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@fss.muni.cz